

BBY157 Enformasyon Okuryazarlığı

Doç. Dr. Nevzat Özel

Ankara Üniversitesi

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

noz@ankara.edu.tr

3.Hafta

Enformasyon Okuryazarlığı: Modeller

Enformasyon Okuryazarlığı - Modeller

- Enformasyon okuryazarlığı standartlarının ortaya çıkmasında ve şekil almasında enformasyon okuryazarlığı modelleri önem taşımaktadır.

Enformasyon Okuryazarlığı - Modeller

- Enformasyon okuryazarlığı modelleri, bilgi sorunlarının çözülmesinde izlenecek aşamaları (bilgi gereksinimlerinin tanımlanması, bilginin aranması, bulunması, kullanılması, iletilmesi ve değerlendirilmesi) sistematik olarak ele almakta ve açıklamaktadır.

Enformasyon Okuryazarlığı - Modeller

- Kuhlthau Modeli

- bireylerin bilgi eksikliğini fark etmesi nedeniyle endişe taşıdığı ve belirsizlik yaşadığı “bilgi arama sürecine başlama”;
- genel bir alanın, konunun veya sorunun tanımlandığı ve belirlendiği “seçim”;
- belirsizlik, karışıklık ve şüphelerin arttığı “keşfetme”;
- seçilen konuya yönelik olarak derinlemesine odaklanmanın sağlandığı ve belirsizliklerin azaldığı “formüle etme”;
- odaklanılan konuyla ilgili bilginin elde edildiği ve belirsizliklerin ortadan kalktığı “toplama”;
- elde edilen ve öğrenilen bilgilerin diğer bireylere açıklandığı veya bir şekilde kullanıldığı “sunum” aşamalarından oluşmaktadır.

Enformasyon Okuryazarlığı - Modeller

- Big6 Modeli
 - bilgi sorunlarını çözmeye yönelik olarak bilgi sorunlarının ve gereksinimlerinin belirlenmesi, bilgi arama stratejilerinin belirlenmesi, bilgi kaynaklarına ve bilgiye erişilmesi, elde edilen bilginin kullanılması, farklı bilgi kaynaklarından elde edilen bilginin sentezlenmesi ve yeniden düzenlenerek diğer bireylere iletilmesi, ürün ve sürecin değerlendirilerek gereksinimin karşılanıp karşılanmadığına karar verilmesi aşamalarını kapsamaktadır.

Enformasyon Okuryazarlığı - Modeller

- Irving Modeli
 - yaşam boyu öğrenimi hedefleyen ve bireylerin bilgi ve beceri sahibi olması için geliştirdiği bilgi okuryazarlığı modeli; bilgi gereksinimlerinin analiz edilmesi ve tanımlanması; bilgi kaynaklarının belirlenmesi; bilgi kaynaklarına erişilmesi; erişilen bilgi kaynaklarının incelenmesi, seçilmesi ve elenmesi; bilgi kaynaklarının etkili bir şekilde kullanılması; bilginin kaydedilmesi ve saklanması; bilginin yorumlanması, analiz edilmesi, sentezlenmesi ve değerlendirilmesi; bilginin biçimlendirilmesi, sunulması ve iletilmesi; süreçlerin değerlendirilmesi aşamalarını tanımlamaktadır.

Enformasyon Okuryazarlığı - Modeller

- Yedi Sütun Modeli
 - Kolej, Ulusal ve Üniversite Kütüphaneleri Derneği (Society of College, National & University Libraries - SCONUL) Bilgi Okuryazarlığı Danışma Kurulu (Advisory Committee on Information Literacy) tarafından hazırlanmıştır.
 - Bilgi problemlerini çözme aşamalarını bireylerin bilgi gereksiniminin fark edilmesi; bilgi kaynaklarının belirlenmesi, bilgiye erişmek için stratejilerin geliştirilmesi, gereksinim duyulan bilgiye erişilmesi; elde edilen bilginin karşılaştırılması ve değerlendirilmesi; bilginin profesyonel ve etik bir şekilde düzenlenmesi, kullanılması ve iletilmesi; bilginin sentezlenmesi ve yeniden yapılandırılarak oluşturulması olarak ifade etmektedir.

Enformasyon Okuryazarlığı - Modeller

- Alberta Modeli
- 8W Modeli
- Dialogue Modeli
- McKenzie Araştırma Döngüsü Modeli
- Sauce Modeli

gibi modeller, bilgi okuryazarlığına yönelik olarak geliştirilen diğer modeller arasında yer almakta ve bilgi sorunlarını çözmeye yönelik aşamaları benzer şekillerde yorumlamaktadırlar.